

ANALIZA SLUČAJEVA

Slučaj pok. Milana Ristića

Činjenice:

Prema policijskom izveštaju, 13. februara 1995. godine, devetnaestogodišnji Milan Ristić je izvršio samoubistvo skočivši sa krova jedne stambene zgrade u Šapcu. Međutim, dokazi koje su prikupili FHP i roditelji pok. Milana Ristića potkrepljuju verziju po kojoj je Milan Ristić prvo uhapšen od strane dva policajca OUP Šabac a zatim ga je jedan policajac udario drškom pištolja u bradu posle čega je Milan preminuo. Da bi ceo događaj prikazali kao samoubistvo, policajci su njegovo beživotno telo bacili sa krova zgrade.

Iako su roditelji Milana Ristića podneli krivičnu prijavu protiv policajaca, Okružni javni tužilac ovu prijavu odbacuje a zatim Okružni sud u Šapcu i Vrhovni sud Srbije svojim odlukama definitivno onemogućavaju sprovođenje bilo kakvog postupka u kome bi se rasvetlile okolnosti smrti Milana Ristića. Zbog toga, Radivoje i Vesna Ristić u julu 1998. godine, preko FHP-a podnose predstavku Komitetu Ujedinjenih nacija protiv torture (CAT) navodeći da su institucije Srbije i Crne Gore, odnosno Republike Srbije propustile da sprovedu brzu, sveobuhvatnu i nepristrasnu istragu o smrti njihovog sina i time prekršile UN Konvenciju protiv torture. CAT je 11. maja 2001. doneo je odluku kojom se prihvataju navodi iz predstave i utvrđuje da je u konkretnom slučaju tadašnja SRJ prekršila svoje obaveze ustanovljene Konvencijom. Komitet je u svojoj odluci naložio da nadležni organi SCG u roku od 90 dana sprovedu adekvatnu istragu o ovom slučaju i o rezultatima iste obaveste Komitet.

Uprkos brojnim urgencijama FHP, od maja meseca 2001. pa sve do aprila 2002. godine nadležni organi savezne države, kao uostalom ni odgovarajući organi Republike Srbije, nisu preduzeli ništa kako bi rasvetlili sve relevantne okolnosti vezane za kritični događaj i o tome obavestili kako roditelje pokojnog Milana Ristića tako i sam Komitet protiv torture.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u aprilu 2002. godine u ime roditelja pok. Milana Ristića, Radivoja i Vesne, Prvom opštinskom sudu podneo tužbu protiv SRJ i Republike Srbije za naknadu nematerijalne štete zbog povrede prava ličnosti usled nezakonitog rada odgovarajućih saveznih i republičkih organa. U decembru 2004. godine Prvi opštinski sud u Beogradu je doneo presudu kojom je usvojio tužbeni zahtev i roditeljima pok. Milana dosudio 1.000.000 dinara na ime naknade nematerijalne štete. Okružni sud u Beogradu je u septembru 2005. godine odbio žalbu zastupnika države i potvrdio prvostepenu presudu.

U novembru 2005. godine Državna Zajednica Srbija i Crna Gora uložila je reviziju na presudu Okružnog suda u Beogradu. Međutim, VSS je u martu 2006. godine odbio ovaj zahtev kao neosnovan i presuda je u potpunosti izvršena.

Ova presuda Opštinskog suda u Šapcu je **presedan** u domaćoj sudskoj praksi jer je odluka nekog međunarodnog tela (u ovom slučaju Komiteta UN protiv torture) uzeta kao osnov za rešavanje nekog prethodnog pitanja, odnosno pitanja da li su nadležni organi postupili u skladu sa zakonom.

Slučaj Masima Marinkovića

Činjenice:

U Beogradu, na Trgu Dimitrija Tucovića 25. novembra 1998. godine, Rom Masimo Marinković je sa braćom Miroslavom Marinkovićem, Zoranom Mitrovićem i prijateljem Zoranom Jovanovićem stajao pokraj kioska kada je naišao je policajac Vladan Bonifačić, koji tada bio van dužnosti. Kada je Zoran Jovanović uputio bezazleni komentar psu Vladana Bonifačića nastalo je koškanje u toku kojeg je Vladan Bonifačić pucao iz službenog pištolja. Metak je okrznuo Miroslava Marinkovića po grudima i ranio Masima u levu nadlakticu. Usled nastale povrede, Masimo Marinković je morao da prekine uspešnu boksersku karijeru i danas teško obavlja i najjednostavnije pokrete levom rukom.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u julu 2000. godine Prvom opštinskom sudu podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete u ime Masima Marinković protiv Republike Srbije. U februaru 2006. godine Prvi opštinski sud je doneo presudu kojom je utvrdio odgovornost Republike Srbije jer je Vladan Bonifačić, iako van dužnosti, upotrebom službenog pištolja naneo povredu Masimu Marinkoviću. Prvi opštinski sud je obavezao Republiku Srbiju da Masimu Marinkoviću isplati odštetu u iznosu 485.000 dinara. Okružni sud u Beogradu je 6. jula 2006. godine odbio žalbu zastupnika države i potvrdio prvostepenu presudu.

Slučaj pokojnog Dejana Petrovića

Činjenice:

Oko 09:00h, 17.01.2002.godine, inspektori OUP-a Vračar izvršili su pretres stana Dejana Petrovića u Beogradu, koji je živio sa roditeljima. Potom su ga službenim kolima odvezli policijsku stanicu Vračar, na drugi sprat u prostoriji koja gleda na dvorište zgrade-parking. Oko 12:00h, istog dana, policijska patrola došla je u kuću Dejanovih roditelja i obavestila ih da je njihov sin, Dejan, skočio kroz prozor i da je prebačen u Urgentni centar.

Istog dana, Dejanovi roditelji, Dragomir i Radmila, od policije su dobili dve verzije o smrti njihovog sina. Po jednoj, on je bio sam u prostoriji kada je skočio a po drugoj verziji tadašnjeg načelnika OUP Vračar, Dejan se otagao službenim licima i iskočio kroz prozor. Dragomir Petrović je zatim otišao u službenu prostoriju u koju je bio priveden Dejan i iz koje je navodno iskočio kroz prozor. Lično se uverio da je prozor kroz koji je navodno iskočio pok. Dejan dimenzija 0,40 x 0,40 cm sa duplim krilima i da se ta prostorija nalazi na drugom spratu. Njegovim roditeljima je bio sumnjiv ceo opis

dogadaja jer je Dejan bio visok 181 cm, a ispod prozora, kroz koji je navodno iskočio, nalazila se fotelja. Takođe sumnju je izazivala i činjenica da se izjave službenih lica i njihovog starešine nisu podudarale, a pogotovo kasnije izjave (date za televizijske programe) da li je Dejan bio vezan lisicama ili ne.

Posle oko mesec dana Dejan je preminuo. Obdukcionim nalazom je utvrđeno da je smrt nasilna, da je nastupila usled oštećenja za život važnih moždanih centara i nastalih komplikacija, a da su ta oštećenja kao i prelomi i druge spoljašnje i unutrašnje povrede nanesene tupim, teškim i zamahnutim mehaničkim oruđem.

Sve napred izloženo, kao i konstatacije istražnog sudije da na predmetnom prozoru nije bilo tragova krvi, kose ili nekih drugih tragova, da su se komadići stakla od razbijenog prozora nalazili između krila prozora i na podu sa unutrašnje strane, a nije bilo komadića stakla ispod prozora sa dvorišnog dela kao i da je ispod prozora, sa dvorišne strane, gde je navodno iskočio pok. Dejan bio samo utabani sneg, ali bez tragova krvi ukazuju da je smrt pok. Dejana nastupila iz drugih razloga, a ne kao posledica iskakanja kroz otvoreni prozor pomenutih dimenzija.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u decembru 2002. godine, u ime Dragomira i Radmile Petrović, Prvom opštinskom sudu podneo tužbu za naknadu materijalne i nematerijalne štete protiv Republike Srbije. U junu 2007. godine, sud je doneo presudu kojom se roditeljima pok. Dejana Petrovića dosuđuje naknada materijalne i nematerijalne štete u ukupnom iznosu od 2 miliona dinara. Sud je u presudi naveo da je Dejan Petrović u policijskoj stanici bio pod nadzorom pripadnika MUP-a te da je, zbog toga, za njegovu smrt, bez obzira na koji način je do nje došlo, odgovoran MUP Srbije, odnosno Republika Srbija.

Slučaj Zorana Todorovića i Nataše Bogojević

Činjenice:

Oko pet minuta posle ponoći, 22. januara 2003. godine, u stanu u kome su živeli Zoran Todorović i Nataša Bogojević u Kruševcu, ušli su bez naloga, policajci SUP-a Kruševac sa uperenim oružjem. Posle naredbe da digne ruke uvis, počeli su da tuku Zorana. Iako je on odmah poslušao naređenje i digao ruke uvis, nastavili su da ga udaraju pesnicama i oružjem, najviše u predelu lica, temena glave i potiljka. To batinanje trajalo tridesetak minuta pri čemu ga je tuklo četiri do pet policajaca. Za to vreme su u predsoblju stana ostali policajci maltretirali njegovu nevenčanu suprugu Danijelu Bogojević. Jedan policajac joj je držao ruke na leđima dok su joj drugi policajci upućivali uvredljive reči: "Šta će ti ovaj starac?", "Kakva si ti p...a, možeš da nađeš nekog mlađeg" i dodirivali je po mišicama. Posle oko pola časa od upada u stan, policajci su centrali SUP-a Kruševac radio vezom izdiktirali lične podatke tužilaca, a Zoran je jasno čuo sa radio stanice glas da su on i njegova supruga "čisti". Međutim, i pored toga policajci su nastavili da ga udaraju i to isključivo u glavu. Zoran je tražio da mu objasne zbog čega ga udaraju, ali su ga policajci ućutkivali i samo su mu dozvoljavali da im odgovori ko je on, čime se bavi,

koji je poslednji poziv sa njegovog telefona itd. Zoran je čuo suprugu kako plače u hodniku ali nije mogao nikako da joj pomogne jer je bio obnevideo od batina i obliven krvlju. Posle oko sat vremena od početka torture, policajci su prestali da udaraju Zorana i krenuli su napolje. Jedan od policajaca se okrenuo prema Zoranu, gurnuo mu prst u oko i rekao: "Da se sutra do 18:00 časova iseliš iz Kruševca!"

Nakon navedenog događaja Zoran i Danijela su se, zbog straha da će se pretrpljena tortura ponoviti kao i zbog straha za svoju sigurnost iselili iz Kruševca.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u junu 2003. godine, u ime Zorana Todorovića i Danijele Bogojević Prvom opštinskom sudu podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete protiv Republike Srbije. U februaru 2007. godine, sud je doneo presudu kojom je Zoranu i Danijeli, na ime naknade nematerijalne štete, dosuđeno ukupno 1.300.000 dinara. Zastupnici Republike Srbije su uložili žalbu na ovu presudu sa obrazloženjem da je dosuđeni iznos previsok. Okružni sud je u oktobru 2007. godine, odbio žalbu zastupnike države i potvrdio prvostepenu presudu.

Slučaj Borislava Topuzovića

Činjenice:

Tokom demonstracija opozicije u Beogradu, 9. marta 1991. godine, Borislav Topuzović, je u Kolarčevoj ulici naišao na demonstrante. Vrlo brzo je počela akcija policije koja je na građane ispaljivala suzavac, gumene metke i napadala ih vodenim topovima. On je pokušao da se sakrije u ulazu jedne zgrade ali je, plašeći se da u ulazu ne ostane zarobljen, izašao napolje i pokušao da pobjegne. Ispred ulaza je stao na trenutak i tada je osetio jak udarac u levo oko od koga je poklekao. Pritrčalo mu je dvoje ljudi i odvelo ga do kola hitne pomoći kojima je odveden u Urgentni centar. Nekoliko dana posle, on je operisan i tada je utvrđeno da mu je od udara prsila očna jabučica. Topuzoviću je ubrzo izvršena enukleacija (odstranjenje) levog oka. Iste godine Borislav, inače po zanimanju slikar, otišao je u penziju jer više nije mogao da slika zbog vida i psihičkih teškoća. I pored toga on je i dalje pokušavao da slika, ali je izgubio osećaj za treću dimenziju i nikad više nije izlagao.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u septembru 2003. godine, u ime Borislava Topuzovića Prvom opštinskom sudu, podneo tužbu za naknadu štete protiv Republike Srbije. U septembru 2005. godine glavna rasprava je zaključena i doneta je presuda kojom se tužbeni zahtev odbija kao neosnovan. Okružni sud u Beogradu je u junu 2007. godine odbio žalbu FHP-a na prvostepenu presudu. FHP je u julu 2007. godine uložio zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Srbije.

Slučaj Ivice Lazovića

Činjenice:

Na kontramitingu, koji je 24. decembra 1996. godine organizovala Socijalistička partija Srbije (SPS), kao odgovor na građanske proteste zbog izborne krađe u novembru 1996, Živko Sandić, član SPS-a je pucao iz pištolja u Ivicu Lazovića. Ivica Lazović je zadobio tešku telesnu povredu usled koje mu je potpuno oduzeta leva ruka i delimično leva noga.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u aprilu 1997. godine u ime Ivica Lazovića, njegovih kćerki i supruge, Prvom opštinskom sudu podneo tužbu za naknadu materijalne i nematerijalne štete protiv Živka Sandića, SPS-a i Republike Srbije. Nakon ponovljenog suđenja, sud je u martu 2007. godine doneo presudu kojom je delimično usvojio tužbeni zahtev i Ivici Lazoviću i njegovoj porodici dosudio naknadu materijalne i nematerijalne štete u ukupnom iznosu od 5.960.000 dinara. Sve strane u sporu su uložile žalbu na ovu presudu.

Slučaj Ljiljane Đuknić

Činjenice:

Ljiljana Đuknić, kao učesnik demonstracija protiv krađe lokalnih izbora u Beogradu, 2. februara 1997. godine bila je na Brankovom mostu sa ostalim demonstrantima kada ih je oko 23:30 časova napao kordon policajaca koji su ih gađali vodenim topovima. Ona je sa grupom demonstranata pokušala da pobegne ali su ih policajci sustigli i odmah počeli da udaraju pendrecima. Jedan od policajaca je, iako je bilo vidljivo da je ona starija osoba (tada je imala 62 godine) snažno udario po leđima. Od tog udarca ona je pala na zemlju. Pokušala je da ustane i skloni se odatle ali je naišao drugi policajac koji ju je pendrekom udario po ramenu. Nakon toga bi je svaki policajac, koji bi protrčao pored nje, udario dugačkom palicom, a sa svakim zadobijenim udarcem Ljiljana je pokušavala da ustane. Da bi se spasila, Ljiljana je odlučila da leži nepomično kako bi policajce dovela u zabludu da je mrtva. Policajci je nisu više udarali.

Postupak pred sudom:

Advokat FHP-a je u martu 2005 godine, u ime Ljiljane Đuknić Prvom opštinskom sudu podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete protiv Republike Srbije i suđenje do danas nije okončano.

Slučaj Roma Stevana Brančića i Saše Gojkova

Činjenice:

U policijskoj stanici u Bačkoj Topoli, 7. maja 2001. godine Stevana Brančić i Sašu Gojkova pretukli su inspektor Josip Fontanji i Marko Sivčević u cilju iznuđivanja piznanja navodne krađe. Tom prilikom policajci su Brančiću i Gojkovu naneli lake telesne povrede. Opštinski sud u Bačkoj Topoli je u oktobru 2003. godine osudio je Željka Fontanjija i Marka Sivčevića za krivična dela iznuđivanje iskaza i nanošenje lakih telesnih povreda i izrekao im uslovnu kaznu zatvora.

Postupak pred sudom:

Evropski centar za prava Roma iz Budimpešte (ERRC), Centar za prava manjina (CPM) iz Beograda i FHP podneli su, Opštinskom sudu u Bačkoj Topoli, u decembru 2003. godine tužbu za naknadu štete protiv Republike Srbije. Sud je u oktobru 2004. godine doneo presudu kojom je obavezao Republiku Srbiju da Stevanu Brančiću i Saši Gojkovu, isplati po 270.000 dinara na ime naknade nematerijalne štete. Okružni sud u Subotici je u februaru 2005. godine, odbio žalbe obe strane u sporu i potvrdio prvostepenu presudu.

Fond za humanitarno pravo

